

УДК 316.774:021](477)"364"

DOI 10.32461/2409-9805.4.2023.293970

Цитування:

Биркович Т. І., Вільчинська І. Ю. Інформаційно-комунікативна діяльність бібліотек України в умовах війни. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 4. С. 42–48.

Byrkovych T., Vilchynska I. (2023). Information and Communication Activities of Ukrainian Libraries in the Conditions of War. *Library Science. Record Studies. Informology*, 4, 42–48 [in Ukrainian].

Биркович Тетяна Іванівна,
доктор наук з державного управління,
кандидат юридичних наук, професор,
професор Київського національного
університету культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0003-3276-2029>
byrkovychtetiana@gmail.com

Вільчинська Ірина Юрійвна,
доктор політичних наук, професор,
професор Київського національного
університету культури і мистецтв,
Київський університет культури
<https://orcid.org/0000-0001-5388-7811>
poisk.07@ukr.net

**ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ
В УМОВАХ ВІЙНИ**

Мета статті – комплексно дослідити сутність інформаційно-комунікативної діяльності бібліотек в умовах війни росії проти України та визначити роль комунікативних стратегій у реалізації основних їх завдань. **Методологія дослідження** ґрунтується на системному та ціннісному підходах, із застосуванням загальнонаукових (аналізу, синтезу, абстрагування, узагальнення) і спеціальних методів, зумовлених мультидисциплінарною інформаційно-комунікативною та соціально-культурною парадигмою дослідження, що дало змогу всебічно розглянути вказану проблему й отримати відповідні результати. **Наукова новизна** полягає в осмисленні загальних особливостей бібліотечної галузі в умовах війни. **Висновки**. Бібліотечна діяльність є одним з найважливіших аспектів функціонування інформаційно-комунікативної сфери України, яка в умовах війни активізувала свою діяльність з метою покращення взаємодії бібліотек і користувачів. Доведено, що бібліотеки в інформаційно-комунікативному просторі в умовах війни пройшли процес трансформації з традиційного середовища до соціального майданчика, який здатний протистояти інформаційним, культурним і психологічним впливам ворога. Зазначено, що до ефективних стратегічних напрямів її інформаційно-комунікативної діяльності належить розширення доступу до інформації аудиторії користувачів як в Україні, так і за її межами. Відбувається проведення масових заходів, направлених на підтримку молоді та пенсіонерів; співпраця з волонтерськими та громадськими організаціями; робота, спрямована на допомогу Збройним силам України та внутрішньо переміщеним особам; надання інформаційної підтримки; участь у благодійних заходах тощо. Підкреслено, що інформаційно-комунікативна діяльність бібліотек України в умовах війни набуває особливого значення і функціонує за принципом гуманності, який застосовують під час збройних конфліктів і який тісно пов'язаний із суміжними галузями міжнародного права, відображеного в національному законодавстві. Очевидно, що в умовах війни бібліотеки є чи не єдиними соціальними майданчиками популяризації освіти, правової освіти та виховання в територіальних громадах. Війна також активізувала нові форми й методи просвітницької та роз'яснювальної роботи, популяризацію бібліотечних послуг, котрі відображають конкретні запити користувачів, відповідають потребам місцевого населення та вимогам сьогодення. Усе це є важливим показником ефективності та привабливості бібліотек як інформаційно-комунікативного базатопрофільного соціального майданчика в умовах війни.

Ключові слова: бібліотека, бібліотекар, читач, інформаційно-комунікативна діяльність бібліотек, комунікативні стратегії, інформаційно-комунікативний центр, бібліотечні послуги, війна.

Byrkovych Tetyana,
Doctor of Science in Public Administration,
Candidate of Legal Sciences, Professor,
Kyiv National University of Culture and Arts

Vilchynska Iryna,
Doctor of Political Sciences, Professor,
Kyiv National University of Culture and Arts,
Kyiv University of Culture

INFORMATION AND COMMUNICATION ACTIVITIES OF UKRAINIAN LIBRARIES IN THE CONDITIONS OF WAR

The purpose of the article is to comprehensively investigate the essence of information and communication activities of libraries in the conditions of the war between Russia and Ukraine and to determine the role of communication strategies in the implementation of their main tasks. The research methodology is based on systemic and value approaches, with the use of general scientific (analysis, synthesis, abstraction, generalisation, and others) and special methods determined by the multidisciplinary informational, communicative and socio-cultural research paradigm, which made it possible to comprehensively consider the specified problem and obtain appropriate results. The scientific novelty consists in understanding the general features of the library industry in the conditions of war. Conclusions. Library activity is one of the most important aspects of the functioning of the information and communication sphere of Ukraine, which intensified its activities during the war in order to improve the interaction between libraries and users. It has been proven that libraries in the information and communication space in wartime have undergone a process of transformation from a traditional environment to a social platform capable of resisting informational, cultural, and psychological influences of the enemy. It is noted that one of the effective strategic directions of its information and communication activities is the expansion of access to information for the audience of users both in Ukraine and abroad, and those who are in the occupied territory. Mass events aimed at supporting young people and pensioners are held; cooperation with volunteer and public organisations; work aimed at helping the Armed Forces of Ukraine and internally displaced persons; provision of information support; participation in charity events. It is emphasised that the information and communication activity of Ukrainian libraries in war conditions acquires special importance and functions on the principle of humanity, which is applied during armed conflicts and is closely related to related fields of international law reflected in national legislation. It is obvious that in wartime, libraries are almost the only social platforms for the promotion of education, legal education and upbringing in territorial communities. The war also activated new forms and methods of educational and explanatory work, the popularisation of library services that reflect the specific requests of users and meet the needs of the local population and the requirements of today. All this is an important indicator of the effectiveness and attractiveness of libraries as an informational and communicative multidisciplinary social platform in wartime conditions.

Keywords: library, librarian, reader, information and communication activities of libraries, communication strategies, information and communication centre, library services, war.

Актуальність теми дослідження. Тривала гібридна, а з лютого 2022 року повномасштабна війна росії проти України руйнує українську культуру, мистецтво, освіту й бібліотечну галузь, що є порушенням міжнародного гуманітарного права. Бібліотека як соціокультурний інститут здійснює свою інформаційно-комунікативну діяльність на принципі гуманності, який застосовується під час збройних конфліктів та тісно пов'язаний з нормами національного законодавства, а також із суміжними галузями міжнародного права.

Тому актуальність теми є очевидною, оскільки інформаційно-комунікативна діяльність бібліотек України в умовах війни є особливо важливою для культурної політики держави, а їх індивідуальний

підхід до читача, увага до проблем внутрішньо переселених осіб, соціально вразливих категорій населення, сімей військовослужбовців, людей з особливими потребами, спільнот, що провадять волонтерську діяльність, є безцінною.

Так, в Українській бібліотечній енциклопедії зазначено, що «діяльність бібліотек передбачає поєднання двох підходів – технічного, при якому бібліотека розглядається як «механізм» внутрішнього функціонування систем: комплектування, оброблення, систематизації, каталогізації, видачі – і культурно-філософського, де бібліотека являє собою культурне середовище спілкування бібліотекаря і користувача, а також інформаційне середовище, у якому концентруються знання конкретної

історичної епохи» [13]. Відповідно, щодо діяльності бібліотек під час війни підкреслимо, що вони є територією безпеки, психологічного та фізичного комфорту, важливим інформаційно-комунікативним багатофункціональним соціальним майданчиком.

Аналіз досліджень і публікацій. Зазначене питання є досить широким, тому особливості інформаційно-комунікативної діяльності бібліотек України в умовах війни варто досліджувати на основі теоретичного та практичного аналізу.

Досліджуючи особливості інформаційно-комунікативної діяльності бібліотек України, ми проаналізували праці таких науковців: Н. Артапух, Т. Биркович, О. Бруй, Т. Булахової, Л. Бутко, О. Воскобойнікова-Гудзева, С. Гарагуля, В. Саранча, Н. Коржик, М. Кулик, О. Матвійчук, Н. Пасмер та ін. Незважаючи на достатню кількість сучасних науково-практичних розвідок із цього питання, майже немає досліджень про особливості інформаційно-комунікативної діяльності бібліотек в умовах повномасштабної війни росії проти України.

Мета статті – комплексно дослідити сутність інформаційно-комунікативної діяльності бібліотек в умовах війни росії проти України та визначити роль комунікативних стратегій у реалізації основних їх завдань.

Виклад основного матеріалу. Бібліотека є одним із найстаріших закладів культури та особливим видом інформаційно-комунікативної діяльності. Однак концептуально нове інформаційно-комунікативне середовище, спричинене війною, вимагає від бібліотек гідної відповіді на виклики доби. З ініціативи бібліотечних працівників відбувається пошук інноваційних шляхів формування власного інформаційно-комунікативного багатофункціонального соціального майданчика, зокрема можливість створення бібліотечних комплексів з метою активізації комунікацій.

Бібліотека як місце збереження документів завжди привертала увагу фахівців різних галузей знань. Тому для забезпечення сучасних потреб у якісному та швидкому наданні бібліотечних послуг бібліотеки у своїй діяльності використовують інформаційно-комунікативні технології як «найбільш ефективний засіб взаємодії держави і суспільства, розвиток глобального інформаційного суспільства, виконання державою її конституційних обов'язків щодо надання послуг громадянам за допомогою мережі «Інтернет», що сьогодні є е-урядування, використання якого забезпечує продуктивну взаємодію всіх гілок влади як між собою, так із суспільством та значно спрощує процедури отримання послуг» [2].

Погоджуємося з думкою С. Гарагулі, який зазначає, що «технічна і технологічна модернізація бібліотечної діяльності забезпечили зміцнення

інформаційної функції сучасної бібліотеки» [8], а цифровий інформаційний простір бібліотек як частина українського простору потребує від бібліотек оригінальних, нестандартних ідей, методик, проєктів, котрі б відображали новий підхід до змісту й організації бібліотечної діяльності.

Зокрема, досліджуючи інноваційні форми інформаційно-комунікативної роботи бібліотек, Н. Артапух підкреслила, що «бібліотечна практика в умовах сучасного інформаційного суспільства вимагає розробки та впровадження якісно нових технологій, сервісів, інших форм і методів задоволення інформаційних потреб читачів. Тобто інноваційної діяльності, спрямованої на пошук нових методів роботи й організацію обслуговування користувачів відповідно до змін їхніх запитів» [1]. Тож з упровадженням у бібліотечну діяльність інформаційно-комунікативних технологій виникає потреба в навчанні користувачів застосовувати сучасні цифрові технології для отримання потрібної інформації.

Використовуючи значний арсенал оригінальних, нестандартних ідей, методик, проєктів, бібліотечні установи мають можливість покращити інформаційно-комунікативну співпрацю з громадськістю та стають потужним освітньо-соціальним та комунікаційно-просвітницьким каналом із надання доступу громадянам до різноманітної інформації. Працівники бібліотек, за потреби і при реєстрації особи користувачем бібліотеки, надають доступ до інтернету, всесвітніх наукових, культурних мистецько-художніх електронних та інших ресурсів.

Вивчаючи соціально-комунікативну діяльність провідних бібліотек України в новітніх умовах, О. Воскобойнікова-Гудзева зазначає, що «бібліотеки різних типів і видів, відомчого підпорядкування, з різних регіонів країни мають великий досвід проведення науково-інформаційних, культурно-масових заходів із національно-патріотичної тематики. Сьогодні завдяки представленню інформації про такі заходи на сайтах бібліотек та на відповідних сторінках у соціальних мережах, підготовці фото- та відеорепортажів про заходи, електронні презентації книжково-ілюстративних виставок утворюється особливий зріз національного інформаційного простору, який транслює світові позицію держави, громадянського суспільства, окремого громадянина стосовно історичних подій в Україні» [7, 16].

Активне використання сучасних інформаційних технологій є важливим каталізатором трансформації бібліотек, що є особливо важливим чинником покращення їх роботи в умовах війни. Про це у своєму дослідженні підкреслюють Л. Бутко, Д. Василенко, В. Саранча: «В умовах швидкоплинних змін сьогодення основний соціокультурний

інститут сучасності, яким є бібліотека, не може працювати за старими моделями, він повинен змінюватися надшвидкими темпами, інакше є великий ризик не лише залишитися позаду конкурентів, але й узагалі стагнувати. Отже, бібліотекам потрібно приймати нові правила гри та випробувати на собі процес цифровізації» [5, 20–21]. Досліджуючи сучасний стан використання інформаційних технологій у бібліотеках України, О. Бруй зазначає: «Якщо на загал говорити про ІТ і бібліотеки, то мусимо визнати, що ми відстаємо від усього світу мінімум на 20–25 років» [3]. Однак, незважаючи на відсутність належного інформаційного забезпечення бібліотек в окремих регіонах, їх робота в умовах війни, всесторонньо направлена на співпрацю та допомогу українцям, боротьбу з фейками та російською пропагандою. Бібліотека стає особливим інформаційно-комунікативним багатопрофільним соціальним майданчиком боротьби на інформаційному фронті – чим і доводить свою життєздатність і як важливого інформаційно-комунікаційного інституту, який входить до системи інформаційних ресурсів сучасного суспільства. Створення багатофункціонального інформаційно-комунікативного майданчика в бібліотеках, як раніше зазначено, потребує застосування нових комунікативних технологій, які повинні орієнтуватися на різні групи населення, створюючи для них комфортний інформаційно-комунікативний простір. Всі ці необхідні зміни в бібліотечній діяльності потребують розробки нової моделі бібліотечних установ, забезпечуючи подальший розвиток інформаційно-комунікативних можливостей бібліотек в умовах війни.

Досліджуючи бібліотеки України як центри національного спротиву, О. Коржик доводить, що «сучасні вимоги суспільства до українських бібліотек як соціокультурних центрів громад приводять до диверсифікації їх базових функцій: інформаційно-комунікаційної, освітньо-виховної, рекреаційної. У діяльності багатьох публічних бібліотек втілюються їх функції, як-от: інформаційно-просвітницька, культурно-виховна, пізнавальна, комунікаційно-організаційна, розважальна, естетично-творча, релаксаційна, меморіальна (функція пам'яті), культуротворча тощо» [10, 43].

Покращення інформаційно-комунікативної діяльності бібліотек України в умовах війни можливе з упровадженням автоматизованої бібліотечної інформаційної системи, української цифрової бібліотеки, автоматизацією подання документів для отримання грантової підтримки, ведення електронного каталогу з інформацією про доступні книжки на національному ринку, розробленою Міністерством цифрової трансформації України Цифрова трансформація бібліотек та

книговидавничої справи (е-Книга), у якій підпроект «Національна автоматизована бібліотечна інформаційна система» включає три продукти: 1. Електронна картотека книжок та бібліотек – система, спрямована на створення єдиної бази бібліотечних записів. Вона пришвидшує процедуру наповнення бібліотеки, підвищує якість наповнення. (Дата запуску продуктів: електронна картотека книжок – 29.12.2022; електронна картотека бібліотек – 29.12.2022; електронна картотека авторів – 29.12.2022). 2. Українська цифрова бібліотека – це платформа, на якій будуть зібрані сучасні книжки українських та іноземних авторів (переклади), підручники для школярів у форматі epub, забезпечений доступ до них через мобільний застосунок на смартфоні (для індивідуального користування) та через вебінтерфейс (для бібліотек). (Дата запуску продуктів: мобільні застосунки для перегляду публікацій формату epub – 30.12.2021; облік завантаженого контенту в розрізі правовласників – 30.12.2021). 3. ПЗ для роботи з проектними грантами – Система управління проектами для створення та приймання заявок на надання грантів, їхнього технічного та змістовного оцінювання, визначення переможців, підписання та контролю виконання угод та опрацювання звітів. (Дата запуску продуктів: адаптація ПЗ СУП від УКФ – 30.12.2021) послуг [14] є важливим кроком для покращення соціокультурної діяльності бібліотек в умовах війни.

Важливість формування сучасної інфраструктури у діяльності бібліотек, коли в регіонах України регулярно лунають звуки повітряної тривоги, передбачає спрощення процедури замовлення документів читачами засобами інтернету. Перевага замовлення потрібних документів через інтернет є безпечним шляхом доступу до бібліотечного ресурсу. Тільки після отримання повідомлення про повне виконання замовлення читачеві пропонують прийти до бібліотеки за цим документом, або, якщо цей документ є цифрованим – отримати його дистанційно. Все це є важливою складовою збереження і розвитку гуманістичної концепції сучасного інформаційно-комунікативного суспільства.

Важливим чинником забезпечення належної інформаційно-комунікативної багатопрофільної діяльності бібліотек є соціальні мережі. Соціальні мережі є симбіозом соціальної та технічної реальності, завдяки якому здійснюються усі види соціальної комунікації: масової, групової, міжособистісної на всіх технологічно-бібліотечних ресурсах: аудіовізуальному, мовленнєвому і вербальному, що має визначальний вплив на розвиток українського суспільства. Так, на бібліотечних сайтах та сторінках у соціальних мережах

бібліотеки розміщують корисну інформацію для місцевого населення та внутрішньо переміщених осіб, для громадян, які знаходяться на території України та за її межами.

Так, Г. Булахова зазначає: «Соціальна мережа виступає як поєднання електронних технологій, як засіб комунікацій та, відповідно, зв'язків між особами та спільнотами, об'єднаних спільними інтересами, що є перспективним засобом для реклами бібліотечної діяльності, бібліотечних сервісів, бібліотечних установ» [4], у якому основну роль відіграють інформаційно-комунікаційні технології.

На важливості технологічної підтримки бібліотечної галузі наголошує виконавча директорка Благодійного фонду «Бібліотечна країна» та експертка Мережі захисту національних інтересів «АНТС» Люсьєна Шум: «Дуже важливою є інформаційна складова в роботі бібліотек, особливо це стосується тих закладів, які були переміщені і втратили свої приміщення через окупацію. Вони зараз діють як переміщені в інших містах і працюють дистанційно. Ці бібліотеки можуть ставати центрами інформаційної боротьби. Так, вони втратили матеріальні приміщення, але в них лишилися свої комунікаційні канали, через які можна і треба боротися з фейками та пропагандою, і стати центрами боротьби на інформаційному фронті» [6].

Робота бібліотек в умовах війни відіграє ключову роль у донесенні до населення таких пріоритетів: європейських цінностей, важливості захисту незалежності та територіальної цілісності держави, особистої відповідальності громадянина перед своєю державою, зміцнення армії, системної та прозорої роботи органів державної, місцевої влади та територіальних громад, що гарантує стабільність і мир та є чинником стійкості тилу. Самі ж працівники бібліотек своєю патріотичною спрямованістю морально надихають та підтримують широку аудиторію користувачів її ресурсами.

Так, Н. Пасмор і М. Кулик у своєму дослідженні зазначають, що «процес формування бібліотечного соціального інституту відбувається на якісно нових організаційних, управлінських, технічних та технологічних засадах» [12]. Тобто бібліотека сьогодні, використовуючи управлінські рішення, котрі відповідають вимогами часу, стала особливим майданчиком боротьби на інформаційному фронті – чим і довела свою життєздатність як багатофункціональне інформаційно-комунікативне середовище, діяльність якого всесторонньо спрямована на співпрацю та допомогу українцям, боротьбу з фейками та російською пропагандою.

Бібліотеки сьогодні не витримують конкуренції з комерційними організаціями, які поступово витісняють їх з ринку інформаційно-

комунікативних послуг. Зокрема, як підкреслює О. Матвійчук, «роль бібліотек у суспільстві виявляється в обслуговуванні читачів, використанні книжкових фондів користувачами» [11]. Звідси й спостерігається бажання бібліотек змінити традиційні форми роботи, створюючи на своїх базі інформаційно-комунікативні багатофункціональні соціальні майданчики, котрі зможуть впливати на формування культурного та інтелектуального середовища.

За соціологічними дослідженнями в умовах війни, інформаційно-комунікативна діяльність бібліотек на неокупованих територіях спрямована на активну співпрацю з волонтерськими та громадськими організаціями, на допомогу Збройним силам України та внутрішньо переміщеним особам, на надання інформаційної підтримки, участь у благодійних заходах, які стають майданчиками для популяризації їхньої діяльності та потреб. Тобто бібліотечна робота сьогодні отримує абсолютно новий зміст, що значно розширює спектр її інформаційно-комунікативної та соціально-культурної діяльності.

Отже, «українська бібліотека сьогодні – це і міцний інформаційний тил, й освітній фронт спілкування із зовнішніми аудиторіями» [6]. Зокрема, «на деокупованих територіях і в регіонах, які приймають переселенців, є попит на доступну книгу, спілкування, електронні послуги, організацію дозвілля дітей тощо. У багатьох селах бібліотеки – це єдиний осередок культури, де гуртуються діти та дорослі. Майстер-класи, конкурси, літературні бесіди, клуби за інтересами, бібліотеатри, піжамні вечірки та інші заходи, які організують бібліотекарі для дітей, вкрай важливі в умовах дистанційного навчання та пережитого стресу, викликаного війною. Бібліотеки ТГ також є місцем зустрічей людей пенсійного віку: у книгозбірні вони можуть взяти книгу, поспілкуватися про наболіле, передати показники лічильників чи випити чаю й обговорити улюблений серіал» [8]. Бібліотека стає багатофункціональним соціальним майданчиком, яка має доступ до мережі «Інтернет» та достатньо комп'ютеризована, де, окрім бібліотечного обслуговування, користувач має можливість творчо розвиватися, долучитися до лекцій, тренінгів, майстер-класів, зустрічатися з цікавими особистостями, отримувати знання та вдосконалювати свої вміння.

Сьогодні бібліотеки є одним із найважливіших складових функціонування інформаційно-комунікативної сфери, які в умовах війни сприяють реалізації державної культурної політики, гармонійно розвивають особистості, створюючи умови для навчання та патріотичного виховання громадян, передачу від покоління до покоління традицій, звичаїв та цінностей українського суспільства.

Наукова новизна полягає в осмисленні загальних особливостей бібліотечної галузі в умовах війни.

Висновки. Бібліотеки в інформаційно-комунікативному просторі в умовах війни пройшли процес трансформації з традиційного середовища до соціального майданчика, який здатний протистояти інформаційним, культурним та психологічним впливам ворога. Їх діяльність направлена на проведення масових заходів, на єднання українців, надання емоційної підтримки; співпрацю з волонтерськими та громадськими організаціями; роботу, спрямовану на допомогу Збройним силам України та внутрішньо переміщеним особам; надання інформаційної підтримки; участь у благодійних заходах тощо.

Трансформаційний підхід дозволяє виявити особливості інформаційно-комунікативної бібліотечної діяльності, сформувавши цілісний інформаційно-комунікативний багатофункціональний соціальний майданчик у контексті державної культурної політики України.

Інформаційно-комунікативна діяльність бібліотек є складовою інформаційно-комунікативного простору сучасного суспільства та потребує, на нашу думку, розробки Концепції стратегічної інформаційно-комунікативної діяльності бібліотек, яка б містила теоретико-методологічні основи аналізу модернізації бібліотек до вимог сучасності.

Список використаних джерел

1. Артапух Н. В. Інноваційні форми соціокультурної роботи бібліотек. URL: https://library.vn.ua/Konf2019/texts/4_9.htm (дата звернення: вересень 2023).
2. Биркович Т. І., Биркович В. І., Кабанець О. С. Механізми публічного управління у сфері цифрових трансформацій. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 9. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1488> DOI: 10.32702/2307-2156-2019.9.2 (дата звернення: вересень 2023).
3. Бруй О. Відставання на 20 років: цифрова трансформація бібліотек та реальні можливості змін. URL: <https://chytomo.com/vidstavannia-na-20-rokiv-tsyfrova-transformatsiia-bibliotek-ta-realnimo-zhlyvosti-zmin/> (дата звернення: вересень 2023).
4. Булахова Г. І. Соціальні мережі як засіб реклами бібліотечної діяльності. URL: <http://conference.nbu.gov.ua/report/view/id/97> (дата звернення: вересень 2023).
5. Бутко Л. В., Василенко Д. П., Саранча В. І. Соціокультурна діяльність бібліотеки в умовах її цифровізації. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 1. С. 19–26.
6. Війна за цінності: бібліотеки як центри боротьби на інформаційному фронті. URL: <https://www.prostir.ua/?news=vijna-za-tsinnosti-biblioteku-yak-tsenry-borotby-na-informatsijnomu-fronti> (дата звернення: вересень 2023).
7. Воскобойнікова-Гузєва О. Соціокомунікаційна діяльність провідних бібліотек України в новітніх умовах. *Бібліотечний вісник*. 2016. №1. С. 12–17.
8. Гарагуля С. Бібліотеки в інформаційному суспільстві: орієнтація на користувача. *Бібліотечний вісник*. 2014. № 6. С. 17–23.
9. Діяльність бібліотек в умовах війни : методичний порадник бібліотекаря / Чернігівська ОУНБ ім. В. Г. Короленка ; уклад. О. Шурубенко ; відп. за вип. В. Примака. Вип. 9. Чернігів, 2022. 64 с.
10. Коржик Н. А. Бібліотеки України як центри національного спротиву. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2022. № 62 С. 41–49.
11. Матвійчук О. Є. Тенденції розвитку соціокультурної діяльності бібліотек. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку* : наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. 2010. Вип. 16. Т. II. С. 133–138.
12. Пасмор Н. П., Кулик М. М. Бібліотечні сервіси в системі інформаційно-аналітичної підтримки наукових розробок (з досвіду роботи Наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого). URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/13823/1/Pasmor_Kulik_93-98.pdf (дата звернення: вересень 2023).
13. Українська бібліотечна енциклопедія. Соціокультурна діяльність бібліотек. Українська бібліотечна енциклопедія. URL: <https://ube.nlu.org.ua/article/%D0%91%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0> (дата звернення: вересень 2023).
14. Цифрова трансформація бібліотек та книговидавничої справи (е-Книга). URL: <https://plan2.dia.gov.ua/projects> (дата звернення: вересень 2023).

References

1. Artapukh, N. V. (2019). Innovative forms of socio-cultural work of libraries. Retrieved from: https://library.vn.ua/Konf2019/texts/4_9.htm [in Ukrainian].
2. Byrkovych, T. I., Byrkovych, V. I., Kabanets, O. S. (2019). Mechanisms of public management in the sphere of digital transformations. Public administration: improvement and development, 9. Retrieved from: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1488>. DOI: 10.32702/2307-2156-2019.9.2 [in Ukrainian].
3. Brui, O. 20 years behind: digital transformation of libraries and real opportunities for change. Retrieved from: <https://chytomo.com/vidstavannia-na-20-rokiv-tsyfrova-transformatsiia-bibliotek-ta-realnimozhlyvosti-zmin/> [in Ukrainian].
4. Bulakhova, H. I. Social networks as a means of advertising library activities: Retrieved from: <http://conference.nbu.gov.ua/report/view/id/97> [in Ukrainian].
5. Butko, L. V., Vasylenko, D. P., Sarancha, V. I. (2022). Socio-cultural activity of the library in conditions of its digitisation. Library science. Documentary science. Informatology, 1, 19–26 [in Ukrainian].
6. The war for values: libraries as centres of struggle on the information front. Retrieved from: <https://www.prostir.ua/?news=vijna-za-tsinnosti-biblioteky-yak-tsentry-borotby-na-informatsijnomu-fronti> [in Ukrainian].
7. Voskoboinikova-Huzieva, O. (2022). Socio-communication activity of the leading libraries of Ukraine in the latest conditions. Library Bulletin, 1, 12–17 [in Ukrainian].
8. Haragulia, S. (2014). Libraries in the information society: user orientation. Library Bulletin, 6, 17–23 [in Ukrainian].
9. Activities of libraries in the conditions of war: methodical adviser of the librarian. (2022). Chernihiv V. G. Korolenko OUNB; structure. O. Shurubenko, 9 [in Ukrainian].
10. Korzhyk, N. A. (2022). Libraries of Ukraine as centers of national resistance. Bulletin of the Kharkiv State Academy of Culture, 62, 41–49 [in Ukrainian].
11. Matviichuk, O. E. (2010). Trends in the development of socio-cultural activities of libraries. Ukrainian culture: past, present, ways of development: scientific notes of the Rivne State Humanities University, 16, II, 133–138 [in Ukrainian].
12. Pasmor, N. P., Kulyk, M. M. Library services in the system of information and analytical support of scientific developments (from the experience of the Scientific Library of the Yaroslav the Wise National Law University). Retrieved from: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/13823/1/Pasmor_Kulik_93-98.pdf [in Ukrainian].
13. Ukrainian library encyclopedia. Sociocultural activities of libraries. Ukrainian library encyclopedia. Retrieved from: <https://ube.nlu.org.ua/article/%D0%91%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0> [in Ukrainian].
14. Digital transformation of libraries and book publishing (e-Book). Retrieved from: <https://plan2.diia.gov.ua/projects> [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 27.09.2023
Отримано після доопрацювання 02.11.2023
Прийнято до друку 10.11.2023*